

EL LLENGUATGE

*El mot
d'ordre*

Vet aquí una expressió força usada per molts escriptors, *mot d'ordre* que no trobem, però, ni al Diccionari Fabra ni a l'Alcover-Moll (ni a l'article *mot* ni a l'article *ordre* o *orde*). Ja la recull, en canvi, el Diccionari de l'Enciclopèdia, a l'article *ordre* (esperariem trobar-la més aviat a l'article *mot*), com a terme propi de l'organització militar, amb la definició següent: «Consigna verbal de reconeixement entre militars en l'acompliment de missions concretes, que comprèn el *sant* i *senya* del cap i la *contrasenya* dita en resposta pel comandant de guàrdia».

I, en realitat, el mateix Diccionari Fabra no deixa d'admetre aquesta expressió, car se'n serveix per a la definició del mot *consigna*, i àdhuc la proposa com un terme equivalent: «Ordre que es dona al qui mana un post, a un sentinella, guarda, etc., esp. de no deixar passar ningú sense autorització, sense mot d'ordre; mot d'ordre».

Es evident, doncs, que aquesta definició, especialment l'equivalència indicada en darrer lloc, ha d'obligar a la inclusió i a la definició de *mot d'ordre* al lloc que li correspon de l'articulat del Diccionari (a *mot* o a *ordre*).

Indiquem, també, que trobem, com és natural, *mot d'ordre* a tots els diccionaris de sinònims, i diem «com és naturab» perquè la sinonímia ja ens ve donada pel Fabra.

Cal tenir en compte, però, en una futura definició d'aquesta expressió que comentem, que ha estat molt usada per molts dels nostres escriptors, incloent-hi alguns dels més prestigiosos, i no precisament com un terme d'organització militar sinó amb un significat molt més ampli i general, significant més aviat «ordre a complir, actitud a observar, directriu a seguir» que no pas «contrasenya, mot que identifica i autoritza a passar».

Vet aquí alguns dels exemples que en tenim anotats: *De la disciplina del col·legi (...) els caràcters en sortien tous i com desfibrats, admirablement passius i aptes per a seguir executant els mots d'ordre rebuts sempre de dalt* (Gaziel, *Tots els camins duen a Roma*), *Durant aquests dos darrers anys un mot d'ordre ha arribat al paroxisme de la comicitat* (J. V. Foix, *Els lloms transparents*), *Entre una joventut obedient al mot d'ordre de l'optimisme...* (C. Riba, *Classics i moderns*), *No és indiferent que un poeta hagi llançat el mot d'ordre de l'esponantitat il·luminada...* (Riba, Op. cit.).

Albert Jané